

Николаева. – Одесса: ИПРЭЭП НАН Украины, 2008. – 353с.

доктора экономических наук, проф. Примачева Н.Т. – Одесса: «ИздатИнформ», 2008.-268 с.

7. Примачев Н.Т. Структура и параметры развития рынка транспортных услуг./ Под общей ред.

Аннотация. статье рассматриваются раскрытие особенностей формирования важнейших параметров, отражающих эффективность функциональной деятельности торгового флота. Формулируются задачи эффективного выхода украинского флота на мировой судоходный рынок.

Ключевые слова: глобализация, эффективность, судоходный комплекс.

Summary. In the article examined opening of features of forming of major parameters, reflecting efficiency of functional activity of shipping. The tasks of effective output of the Ukrainian fleet are formulated to the world navigable market.

Keywords: globalization, efficiency, navigable complex.

Рецензент д.э.н., профессор ОНМА Примачев Н.Т.

Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЖТ Якименко Н.В.

УДК 65.012

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Полтініна О.П., аспірант (ХНЕУ)

В статті розглянуто провідні напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу. Сформовано методичний підхід до визначення ефективності фінансової діяльності на основі контролінгу в системі забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Ключові слова: фінансова безпека, контролінг, стратегічна мета, тактичні завдання, діагностика.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими завданнями. Для суб'єктів підприємництва, що функціонують в умовах нестабільної української економіки надзвичайно важливим є дотримання високого рівня фінансової безпеки, який свідчить про захищеність фінансових інтересів власників суб'єктів підприємництва від загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. Впровадження контролінгу в систему забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва (ФБСП) дозволяє узгоджувати фінансові потреби суб'єктів підприємництва та його можливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дедалі більше уваги приділяють дослідники проблемам забезпечення ФБСП, що обумовлено тісним зв'язком категорії «фінансова безпека» із усіма напрямками фінансової діяльності суб'єктів підприємництва. Серед основних досліджень, слід виділити наукові праці таких дослідників, як: Ареф'єв В.О., Ареф'єва О.В., Горячева К.С., Єрмошенко М.М., Кузенко Т.Б., Кім Ю.Г., Куцик В.І., Єпіфанова А.О. [1, 2, 3, 4, 6, 7, 10]. В свою чергу проблемами впровадження контролінгу в діяльність вітчизняних підприємств займалися: Карминский А.М., Оленев Н.И., Примаєв А.Г., Фалько С.Г., Никитина Н.О., Фірсова С.М., Наталенко М.О. [5, 8, 11].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Незважаючи на зростаючу увагу дослідників на проблеми забезпечення ФБСП, до сьогодні не розглядалося можливість поєднувати процес забезпечення ФБСП із контролінгом та не визначалася ступінь ефективності фінансової діяльності на основі функціональних складових контролінгу та ФБСП.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розробці методичного підходу до здійснення діагностики тактичного та стратегічного забезпечення ФБСП на засадах контролінгу та визначення загального індикатора забезпечення ФБСП на засадах контролінгу.

Виклад основного матеріалу. При визначенні особливостей забезпечення ФБСП на засадах контролінгу необхідно особливу увагу звертати на комплексний характер обох категорій: «контролінг» та «фінансова безпека суб'єкта підприємництва», обидва терміни відображають не лише якусь сферу діяльності суб'єкта підприємництва, а загалом діяльність суб'єкта підприємництва. Комплексний характер системи забезпечення ФБСП на засадах контролінгу, з авторським визначенням кожної із категорій наведено на рисунку 1.

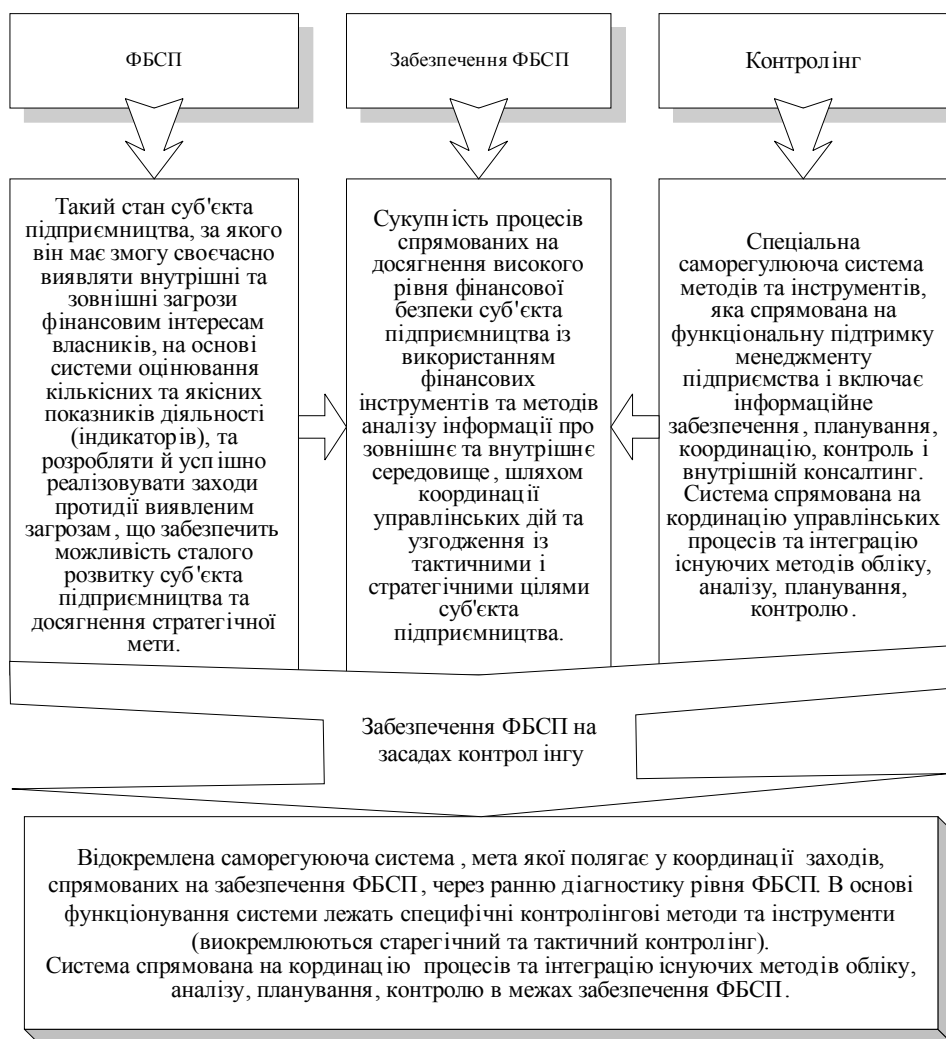

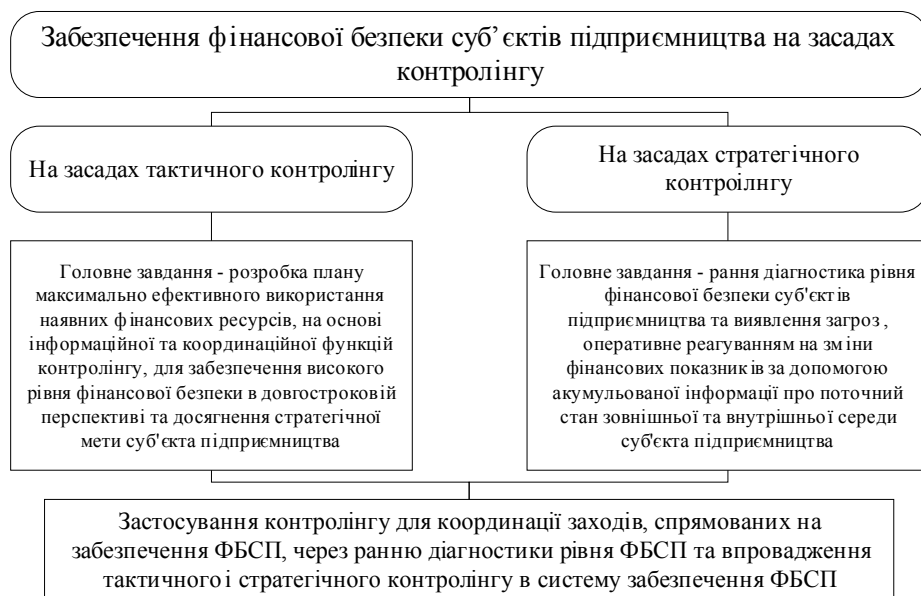
Рис. 1. Комплексний характер забезпечення ФБСП на засадах контролінгу

Стратегія забезпечення ФБСП на засадах контролінгу, враховуючи її комплексний характер, визначає напрями дій керівництва в умовах нестабільної економічної ситуації, серед яких можна відзначити: організацію проведення постійного моніторингу фінансового стану з метою раннього діагностування кризових явищ, що може забезпечувати відділ контролінгу на підприємстві; оцінку потенційних можливостей (зовнішніх і внутрішніх) щодо подолання загрози фінансової кризи; визначення переліку заходів щодо запобігання фінансовим небезпекам; оцінку ефективності планованих заходів з точки зору нейтралізації небезпек; оцінку вартості пропонованих заходів, терміни реалізації, очікувані результати фінансової стабілізації.

В межах забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу необхідно виділяти два окремі напрями: тактичний та стратегічний контролінгу, принципова відмінність яких полягає у орієнтації на різні цілі та різні часові

горизонти, однак тактичні заходи із забезпечення ФБСП повинні бути підпорядковані єдиній стратегічній меті. На рисунку 2 наведено визначення головних завдань тактичного і стратегічного контролінгу в забезпеченні ФБСП.

Досвід фінансової діяльності вітчизняних суб'єктів підприємництва (СП) свідчить, що вони не лише не здатні повною мірою виконувати стратегічні плани, але й не виконують тактичні завдання, що обумовлено неефективною роботою із забезпечення фінансової безпеки, внаслідок чого зменшується захищеність фінансових інтересів власників суб'єктів підприємництва від загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. Зважаючи на наявність значної кількості недоліків у фінансовій діяльності та стані фінансової безпеки, що характеризують сучасний стан виробництва в Україні, виникає необхідність розробки універсального показника, який дасть уявлення про стан фінансової безпеки в стратегічному та тактичному аспектах.

Ри. 2. Завдання контролінгу в забезпеченні фінансової безпеки підприємства

В роботі [9] розглянуто детально процес визначення показників стратегічного та тактичного контролінгу в забезпеченні ФБСП, саме ці показники лежать в основі запропонованого методичного підходу, запропоновано визначати окремо індикатор стратегічного та тактичного забезпечення ФБСП на засадах контролінгу із подальшим розрахунком загального індикатора.

Індикатор стратегічного забезпечення ФБСП на засадах контролінгу:

$$I_{\text{фс}} = \frac{A_{\text{рс1}} * V_{\text{рс1}} + A_{\text{рс2}} * V_{\text{рс2}} + \dots + A_{\text{рсn}} * V_{\text{рсn}}}{V_{\text{рс1}} + V_{\text{рс2}} + \dots + V_{\text{рсn}}} \quad (1)$$

де $A_{\text{рсn}}$ – адекватність розрахункового показника p_n (розраховується як співвідношення фактичного та еталонного значення);

$рс1...рсn$ – розрахункові показники стратегічного контролінгу в забезпеченні ФБСП [9];

$V_{\text{рсn}}$ – ваговий коефіцієнт для розрахункового показника p_n (визначається відповідно до стратегічних пріоритетів розвитку суб'єкта підприємництва).

Індикатор тактичного забезпечення ФБСП на засадах контролінгу:

$$I_{\text{фт}} = \frac{A_{\text{рт1}} * V_{\text{рт1}} + A_{\text{рт2}} * V_{\text{рт2}} + \dots + A_{\text{ртn}} * V_{\text{ртn}}}{V_{\text{рт1}} + V_{\text{рт2}} + \dots + V_{\text{ртn}}} \quad (2)$$

де $A_{\text{ртn}}$ – адекватність розрахункового показника p_n (розраховується як співвідношення фактичного та еталонного значення);

$рт1...ртn$ – розрахункові показники тактичного контролінгу в забезпеченні ФБСП [9];

$V_{\text{ртn}}$ – ваговий коефіцієнт для розрахункового показника p_n (визначається відповідно до тактичних пріоритетів розвитку суб'єкта підприємництва).

Індикатор забезпечення ФБСП на засадах контролінгу:

$$I_{\text{ф}} = I_{\text{фс}} * V_{\text{фс}} + I_{\text{фт}} * V_{\text{фт}} \quad (3)$$

де $V_{\text{фс}}$, $V_{\text{фт}}$ – вагомість забезпечення стратегічного і тактичного забезпечення ФБСП.

Кожен із індикаторів має три основні складові частини: фактичні значення показників; еталонні значення показників; вагомість кожного із показників. Зіставлення фактичного значення показника з еталонним у результаті дає рівень їх адекватності. Особливо важливим в запропонованому методичному підході є визначення вагових коефіцієнтів, що потребує суттєвої уваги та визначення еталонних значень (на основі порівняння яких із фактичними значеннями розраховується адекватність показника). Еталонні значення визначаються самостійно власниками СП, виходячи із поточних можливостей розвитку СП та планів подальшої діяльності. Самостійне визначення еталонних значень робить результат достатньо гнучким та еластичним стосовно того, які пріоритети розвитку системи забезпечення ФБСП та захист яких фінансових інтересів є пріоритетним у конкретному періоді часу для власників СП.

Висновки. Запропонований методичний підхід, щодо здійснення діагностики тактичного та стратегічного забезпечення ФБСП на засадах контролінгу та визначення загального індикатора забезпечення ФБСП на засадах контролінгу є

універсальним інструментом, який дозволяє постійно відслідковувати стан захищеності фінансових інтересів та робити це з урахуванням особливостей діяльності кожного конкретного суб'єкта підприємництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ареф'єв В.О. Теоретичні підходи до управління формуванням фінансової безпеки підприємства / В.О. Ареф'єв // Проблеми системного підходу в економіці. [Електронне наукове фахове видання] - №4. - 2010. - Електронний ресурс. - Режим доступу: www.nbu.gov.ua/e...4/Arefiev_410.htm
2. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 1. - С. 98-103.
3. Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01./ К.С.Горячева. - К.: НАУ, 2006. - 17 с.
4. Єрмошенко М. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: препринт наукової доповіді / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячева, А. М. Ашуев ; за наук. ред. М. М. Єрмошенка. - К. : Національна академія управління, 2005. - 78 с.
5. Карминский А.М., Оленев Н.И., Примак А.Г., Фалько С.Г. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы

построения контроллинга в организациях. / А.М.Карминский, Н.И.Оленев, А.Г.Примак, С.Г. Фалько // - М.: Финансы и статистика, 2003. - 256 с.

6. Кім Ю.Г. Фінансові ризики в системі фінансово-економічної безпеки підприємства / Ю.Г. Кім // Фінанси України. - 2011. - № 6. - С. 13 - 21.

7. Куцик В.І. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління: проблеми забезпечення / В.І. Куцик // Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - № 21.4. - С. 250-255.

8. Никитина Н. Стратегический контроллинг как эффективный механизм системы антикризисного финансового управления / Н. Никитина // Проблемы теории и практики управления. - 2009. - №2. - 2009. - С. 53 - 60.

9. Полтініна О.П. Оцінка використання контролінгу в забезпеченні фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / О.П. Полтініна // Економіка та управління - 2012. - №1 - с.156-165.

10. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. - 295 с.

11. Фірсова С.М., Наталенко М.О. Стратегічний контролінг в управлінні інноваційною діяльністю промислових підприємств / С.М. Фірсова, М.О. Наталенко // Електронний ресурс. - Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSU/2011_10_1/Firsova.pdf

Аннотация. В статье рассмотрены основные направления обеспечения финансовой безопасности субъектов предпринимательства на основе контроллинга. Сформирован методический подход к определению эффективности финансовой деятельности на основе контроллинга в системе обеспечения финансовой безопасности субъектов предпринимательства.

Ключевые слова: финансовая безопасность, контроллинг, стратегическая цель, тактические задачи, диагностика.

Summary. The article describes the main areas of financial security of businesses based on controlling. Formed a methodical approach to the definition of financial performance on the basis of controlling the system to ensure the financial security of businesses.

Keywords: financial security, controlling, strategic objective, tactical, diagnostics.

Рецензент к.е.н., доцент ХНЕУ Литовченко О.Ю.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.

УДК 338.24

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ПІДХОДІВ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ РИЗИКІВ

Посохов І.М., к.е.н., доцент (НТУ «ХП»)

У статті на основі дослідження існуючих підходів до класифікації ризиків в ринковій економіці запропонована класифікація ризиків корпорацій.

Ключові слова: ризик, класифікація ризиків, підходи до класифікації ризиків, принципи класифікації ризиків.